

Makói Független Újság

POLITIKAI NAPILAP

A szerkesztésért felelős:
ÜZV. DR. KISS PÁLMÉ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Széchenyi tér 2. Makó, 1916.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK VIDÉKEN:
Egy év 14 korona. | Negyed évre 3 kor. 50
Fél évre 7 " | Egy hónap 1 " 20

A Lovcsen

A Lovcsen elcsévével nemcsak egy hadműveleti szempontból kiválóan fontos stratégiai pont vesztett el a montenegróiak számára, hanem egy egész — legendakör is elpusztult, még pedig nyilván mindörökre. Az egykoriban fértelenül harcias skiptárokat a béke renyhe napjaiban arboreremlékezeti óia „szent” hegyek tekintették. Oragora e fa almás kúcsát, amely köré a népmese csillogó száláival lassanként egész legendakör szövődött a dalos gu-lárook verseiben. Ebben legfőként az az érdekös, hogy az európai szlávok nagy tömegében népiatáza és tehetség dolgában a ernagorok mesélő talentuma fog lalja el a legutolsó helyet — még is csak nekik volt a „szent” hegyük. Ily gyűjtő fókusz sem a sokkal elvisebb fantáziájú szerb-ségnek, sem az oroszoknak, sem a cseheknek, sem a tolságnak nincsen. Számtalan vers és szines legenda, mese és fantasztikus történet kapcsolódik a tét népköltészetben a „nagy Krivánhoz” — a „szent” hegy rangjára azonban a régtől fogva megénekeltek Kriván sohasem emlékedett a szláv nép költésében. A montenegrói gu-lárook mesemondó tehetségük leg-s ebb gyöngyét jóformán hívték nélkül a szent hegyvel kapcsolják össze a Stirovnik-esuös magas, havas régióban található titokzatos barlangokban látott napvilágot egyik legnépszerűbb népmese hősük a vaskaru Peirs Srjan — a le-szebb és legerősebb skiptár, akinek „vasfü” volt a torkyereben és még a tűzevasnál is izzóbb láng a két sas szemében.

Ebben a remekbe nőtt fiatal hősből testesedett meg a ernagore népmese minden erőnye és szépsége. Ez az ideális ifjú énekelte a guslica vagy a guzla hangjai mellett legédesebben, ez sujtott le vasfüves öklével legellenállhatatlansággal az ellenségre és ez égette össze izzó lángot szikrázó sasze-meivel a skiptar családok hajadonainak szívét — bár maga holtáig szürkes és legyőzhetetlen maradt. A népmese hősének szépsége és ennek magasabb dicsősége semmiféle más szláv eredetű mesében vagy le e dában nem található meg. Magyarazata nyilván a montenegrói nép örökös harcaiban keresendő, amely a szerelmet, mint a hadierények gyöngyét és az erő lefokozóját ismerte föl. Valószínűleg ezért oly szegény ornagoro-népköltés

szerelmi énekekben is, holott ezekben minden más szláv nép a leggazdagabb. A „szent” Lovcsen minden ó vad és rejtélyes barlangjaival, szikláival, faneketlen pokol torkaival és egyéb legendás titkaival most kiestt a montenegrói népköltésből és a szuro-nyos idegen „avabék” hatalmába került — alighanem az idők végeig.

A szegény, sovány kecskepásztor valahol a stinei hegyek fűven

ereszkedik, legelősző kecskét ezután is el fogja terelni valamerre — de merre terelje fantáziáját a szent hegy birtoka nélkül? Összeomlott és elpusztult a Lovcsenel egy egész legendakör. Szegényes lelki kincs, nem nagy értékű ékszere volt a skiptár költészetnek — de nekik egyetlen volt. Most ez is elveszett. Az elárvult guzlárokról le lehet tépni mind a négy hirt.

Záródik a gyűrű Cetinje körül

Az orosz hivatalos jelentések hitele

Tüzerharc az olasz fronton

Budapest, jan. 13.

Orosz hadszínter:
Keletgaliában és besszarábiai harcra vonalon helyenkint tüzerharc. Nyíbbékként nincsen különösebb esemény. Az orosz hivatalos hírszolgálat az utóbbi időben azt a szokást vette fel, hogy közleményeiben legtöbbször nyitnak önkényesen kitalált hadieseményeknek. Minden orosz állással szemben a leginkább az oroszok maguk kell állapítanunk, hogy hadállásaink a Strypától keletre és besszarábiai határon egytlenegy zászlóalj harcra vonalazakasszától eltekintve, melyet, 200 léppessel visszavetettünk, pontosan ott húzódnak végig, ahol a nagyszabású katonai és hárlapi beállításokkal kezdett és eddig ellenségünk súlyos veszteséggel mellett tökéletesen visszavert, karácsonyi orosz támadó hadművelet megkezdésekor húzódtak végig. A Dnyeszter és Pruth menti útközben orosz támadások a Montenegróra nehézségnyomást sem tudták hemmivel sem csökkenteni.

Olasz hadszínter:
Olasz tüzerharc a Judicariában, Oroto és Per községeket vette tűz alá. Roncozero ellenség reptől bombákat dobta, de nem okoztak kárt. Rivatól keletre szintén ellenség tüze alatt állott. Tüzerharcunk a Pontafeló délre fekvő olasz baraktáborát felgyújtotta. Ten germelléki hrcvonalon a tolmeciai és doberdói szakaszon a tüzerharc mindkét részről tovább folyt.

Délkeleti hadszínter:
Az Adria partján előrenyomuló osztrák magyar hadoszlop elérte montenegrókat Buduból. Elfoglalta a várostól északra emelkedő Maini Vrh magaslatot. A Lovcsen-szakaszon küzdő csapataink a völgykattalaba nyomaitak elő. Az Avtovációl délre fekvő határazakaszon ellenséget magaslati állásaiban támadtuk meg és visszavertük. Montenegró északkeleti részében helyzet változatlan.

Románia föltétlenül semleges marad

Bern, jan. 13.

A „Gazetta del Popolo” athéni levelezője érdekes adatokat közöl a romániai orosz diplomácia aknamunkájáról.

Sebeko orosz meghatalmazott, aki az antánt követelvel, Bratiano

miniszterelnökkel, Jonecuval és Filipescuval tárgyalt és kihallgatásba is volt Ferdinánd királlyal, közölte a kormánnyal, hogy ha Románia az antánt oldalára harcol, úgy Oroszország ötszáz ezer embert bce át rendelkezésére és Románia területi követeléseit teljesíti.

Ha ellenben Románia nem akarja földai semlegességét, legalább

azt engedje meg, hogy az orosz seregek átvonulhassanak a Deb-rudzsán. Oroszország teljes kárpótlást nyújt Romániának, nem engedi, hogy Románia háborus szintér legyen, sőt kötelezi magát, hogy a jövő békekonferencián védeni fogja a román érdekeket és Besszarábiát illetőleg határkiigazítást eszközöl ki.

Az ajánlat után a központi hatalmak tették lépést a román kormánnyal és felszólították arra, hogy abban az esetben, ha Románia nem ellenzi az orosz seregek átvonulását területén, engedje meg, hogy a román vasutak fegyvereket és hadfelszerelést szállthassanak Bulgária és Törökország számára.

A román kormány mindkét háborus fél ajánlatát elutasította és kijelentette, hogy minden körülmények között meg akarja őrizni semlegességét.

A Lovcsen elfoglalásának részletei

Bécs jan. 13.

A sajtóhadiszállásról jelent a Fremdenblatt haditudósítója:
Kövess tábornok győtes csapatai elfoglalták a Lovcsent, est az évek óta egyre erősebben kiépített katonai hadállást, amelyet a világ megszakott bvehatellennek tartani. Heteken át strívósan végrehajtott tüzerharc előkészítés után, a melynek során gondoskodni kellett arról, hogy a nehéz tüzerharc lözerutárpótlása a képesítő legkifogástalanabb legyen, néhány nappal ezelőtt megkezdődött az általános támadás Lovcsen ellen.

Kövess tábornok csapatai mestermunkát végeztek. A Lovcsen elfoglalása ennek a háborúnak egyik leghatalmasabb eredménye és a mi tüzerharcunk fölényének diadala, mert a lött és harcokban edzett gyalogságunk támogatásával valóra váltotta azt, ami lehetetlennek látszott.

Kétségtelen, hogy legfőbb hadvesztőségünk számára a Lovcsen meghódítása nem volt meglepetés, sőt ellenkezőleg, a nagyszabású hadművelet, alaposan meglátott és legkisebb részletében is kidolgozott támadási terv végző következményének tartotta azt a mi hadvesztőségünk. Jól ismerte a montenegrói erődítések nagyságát és tudta jel, hogy az utolsó

Ablakredőnyök önműködővel minden nagyságban kap-
hatok a PALLAGI-cégnél.

időben est az 1750 méter magas hegycsúcs elleneségeink túlszámúlag még inkább megerősítették, de biztosra vette túlszámúlag főlényét és gyalogon csapatának támadó erejének ellenállhatatlan voltát, amely az ériási vállalkozás sikerét végeredményében biztosította.

Miután az utolsó héten minden előkészület megkezdődött a tervezett ágyúzás, amely lassan és óvatosan előnyomuló gyalogsági csapatának számára az utat egyengette.

Két oldalról mástá meg gyalogságunk a Lovcson: észak felől a Krstac magaslatai mellett átjutva, a melyet elfoglalt, Cattarótól délné pedig Polaron keresztül, amely rohammal hódítottunk meg. Ezerháromszáz méter magasságban a montenegróiak még egy elkeseredett ellenállásra szorgultak voltunk szemben, de a mi csapatunk több óra hosszat tartó közelharc után megtörték ellenállásukat és Polár magaslatait megszállták.

Nehéz és legnehezebb átegekünk túlszámúlag hatása, a melyet hadihajóink egységeinek ágyúzás támogatott, egyszerűen leirhatatlan volt. Három napig tartott a Lovcson hegylécselatainak és meredek lejtőinek megmásszása. Ezeknek az akadályoknak leküzdése a mi csapatunknak egyik legnagyobb sikere. Egyidejűleg a túlszámúlag előkészítéssel megindultak rajonaink és mikor a Krstac tetejére és Polara feljutottak, az ágyúk elhallgattak a gyalogsági csapatok rohamra mentek a montenegrói főhadállások ellen.

Hkor jött a parancs az általános támadásra. A montenegróiak kétségbeesett ellenállást fejtettek ki. A képszelhető legnagyobb elkeseredéssel harcoltak kényszerben, míg végre a mi csapatunk felülkerekedett és a Lovcson kupját egészen megszállták.

Sok ágyú jutott kezükre, hódították néhány teljesen ép messzár, a melyeknek torkát azonnal az ellenség felé irányították.

A képviselőház ülése

Budapest, jan. 13.

A képviselőház szerdai ülésének napirendjén több különféle javaslat szerepelt, de az ülés megnyitásától kezdve csak kevesen voltak a teremben. A napirend első pontja a kereskedelmiügyi miniszter törvényjavaslata a munkaközvetítés hatósági ellátásáról és a kereskedelmiügyi miniszter jelentése az iparfelügyelők 1913. évi tevékenységéről.

Amint követhetik az iszlám vallás elismeréséről szóló javaslat tárgyalása, majd a pénzügyminiszter jelentése az 1912-ik évi költségvetési ránsámadásról, végül a miniszterelnök határozati javaslata a Magyarország és Horvát-Szlávon és Dalmáciaországok közötti egyesített vámterület megállapítása céljából kikötendő regalkolárius bizottság megválasztása tárgyában.

A karantén megjelölt Achmed Hákmet bég budapesti török főkonzul, hogy meghallgassa az iszlám vallás elismeréséről szóló javaslat vitáját.

Beóthy Pál háromnegyed tizenegy órákor nyitotta meg az ülést.

Antal Géza előadó bejelentette a pénzügyi bizottság jelentését a Pénsintézeti Központól szóló javaslat módosításairól, továbbá ugyanennek a bizottságnak jelentését a hadbavonultak kivételével elvételéről.

A hatósági munkaközvetítéséről szóló törvényjavaslathoz először.

Bródy Ernő szólalt fel. Elfogadja a javaslatot. Reméli, hogy ez a javaslat nem új hatalmi eszköz, hanem a munkaközvetítés hatóságának szervezése. A munkaközvetítés és munkaközvetítés helyes felismerésével kell szervezni a munkaközvetítést. Ez fontos már azért is, mert a háború után igen sok munkás fog hazatérni Amerikából és ezért már most kellene intézkedni, nem pedig a háború után.

Maga a javaslat tulajdonképp mindent egy később meghozandó rendelet számára tart fenn. Más országokban, például Angliában meg van az állami munkaközvetítés. Nálunk a helyzet még nem érte meg ennyire, de nálunk is van szervezett városi és községi munkaközvetítés, a melyet minden körülmények között helyesnek tart. Az a kérdés, hogy a már fennálló munkaközvetítés milyen viszonyban fog állni a javaslat felállítandó munkaközvetítőkkel.

Szükséges egy központi szervezet felállítása, a hova az ország minden részéről összehívják a szálak. A munkaközvetítés lényege egy központi szerv, a mely összeköttetésben áll az ország minden összes többi munkaközvetítővel, mert a piac áttekintése csak így lehetséges.

A mi a budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítésről, azaz, hogy ezzel sem az állam, sem a munkások nincsenek megelégedve. Szükség van pontos kimutatásra a munkanélküliségről, de fontos és szükséges, hogy az érdekelteket harmóniába hozzák a közös nagy cél érdekében. Kéri a kereskedelmi minisztert, a kinek javaslata iránt bizalommal viseltetik, hogy a kérdéses rendelet kiadása előtt hallgassa meg az összes érdekelteket. (Helyeslés.)

Földes Béla kifejti, hogy a törvényhozásnak nagy mulasztást kell pótolnia, mert eddig nem történt a munkavédelemmel. Mindössze néhány paragrafus van az ipartörvényben, amelyekre nemzetközi egyezmények kényszeríttek bennünket, ez az egész magyarországi munkavédelem.

A háború után igen erős áramlat fog megindulni Amerikában az ottlévő magyarok visszavándorlására. Már most megbízható értesülések vannak arról, hogy egyes vidékeken a munkások nagyon vágyódnak hazára és későnek visszajárni. A kormányzat foglalkoznia kell ezzel a kérdéssel, a visszavándorlást államilag kell szervezni. A törvényjavaslatot elfogadja.

Báró Harkányi János kereskedelmi miniszter nem mulaszthatja el, hogy a javaslathoz hozzászólók felelősségére ne reflektáljon és hogy ki ne terjeszkedjék a felvetett eszmékre. A végrehajtó rendelet irányelvét illetően kijelenti, hogy ezeket az irányelve-

ket csak később fogják megállapítani. Az érdekelteknek mindenestre alkalmat fognak adni arra, hogy összejöjjenek, még mielőtt kiadnák a végrehajtó rendeletet.

Igy módjában lesz a rendelet kidolgozásához hozzászólni és a kormányzat is módja lesz ezeket a hozzászólásokat a rendeletnél értékesíteni. Súlyt helyez arra, hogy az érdekeltekkel mindent apróra megbeszéljenek. Azt a kívánságot, hogy a végrehajtó rendeletet mielőtt kiadják, a Ház előhosszú, nem tartja helyesnek, nálunk nem válik be az angol példa, mert itt számolni kell a különleges viszonyokkal és nem tartaná helyesnek, hogy a végrehajtó rendeletet a Ház elé vigyék és így menteg megörvidítsék.

Meggyőződése szerint a rendeletet egyrészt több ízben meg kell majd változtatni az élet és a tapasztalat tanulságai alapján. Ezért fenn akarja tartani annak a lehetőségét, hogy a rendeletet időnként a kivételnek és a szükségnek megfelelően módosíthassa. Abban a kellemes helyzetben van, hogy az ellenségi oldalról elhangzott kívánságokkal egyetérthet. Ez vonatkozik az érdekeltek egybehívására, de a központi munkaközvetítői szerv létesítésére is. Ezt a tisztelet a budapesti munkaközvetítő fogja betölteni, ide fogják összehívni a szálak és ez a munkaközvetítő fogja összehívni a statisztikai adatokat is, mert pontos kimutatás nélkül a munkaközvetítés nem lehet tökéletes. (Helyeslés.)

Nagyon fontos, hogy a munkaközvetítés szolgálatába megfelelő embereket állítsunk. Lépésről-lépésre akar haladni ebben a kérdésben, mert csak így látja biztosítottnak a végső sikert. Az egyes munkaközvetítőhelyeket fel fogják keresni a közvetítésre hivatott egyének, mert csak ilyen intenzív felülvizsgálattal véli elérhető a célt, a melyet különben mindenki el akar érni. Súlyt helyez a paritásos elv érvényesítésére is.

Minden eshetőségre, amely a háború után beállhat, készen kell lennünk és ezért kellett a törvényjavaslathoz intézkedni a munkaközvetítésről. (Helyeslés a jobboldalon.)

A Ház ezután általánosságban és részleteiben is elfogadta a javaslatot.

Következett a napirend második pontja, a kereskedelmi miniszter jelentése az iparfelügyelőknek 1913. évi tevékenységéről, amelyet Hegedűs Kálmán előadó ismertetett.

Földes Béla sajnálattal konstatálja, hogy az iparfelügyelők nem tudtak teljesen megfelelni a rájuk várt feladatnak.

Ennek főképp az az oka, hogy sok olyan munkával terheltek meg őket, a mely nem tartozik ügykörükbe, így például kazánvizsgálatokkal is.

Báró Harkányi János kereskedelmi miniszter szólalt fel ezután. A jelentést tudomásul vették és áttértek az iszlám vallásról szóló törvényjavaslat tárgyalására, Pékár Gyula előadó ismertette a javaslatot, majd Barabás Béla szólalt fel.

A napirend tárgyalása után interpellációkat terjesztettek elő.

A hadbavonultak választójoga

Makó, jan. 13.

A választójogi törvény szerint az 1917-ik évi érvényes országgyűlési képviselőválasztók névjegyzékének kiigazítását az évi március havában meg kell kezdeni. Evégből a törvény által előírt írás-olvasás vizsgáját már február havában meg kell tartani mindazok részéről, akik iskolai bizonyítvánnyal igazolni nem tudják, hogy legalább négy elemi osztályt végeztek. A vallás és közoktatásügyi miniszter a vármegyék törvényhatóságait körlevelében felhívta a februárban megkezdendő írás-olvasási vizsgák előkészítésére. A választói jogosultsággal bírók nagyrésze hadbavonult és így kétségtelennek látszik, hogy a mostani állapotok mellett megfelelő választói névjegyzéket nem lehetne összeállítani. Oly hírek kerültek szöbe, hogy esen okok miatt az írásvizsgákat és általában a névjegyzék kiigazítására vonatkozó intézkedéseket elhalasztják. Erre vonatkozólag illetékes helyről a következő felvilágosítást adták:

— Sem a februári írásvizsgák, sem pedig általában a névjegyzék kiigazítására vonatkozó intézkedések elhalasztása tekintetében nem történtek intézkedések és nem is fognak történni, mert az a névjegyzék, amely így készül, még nem végleges, tehát ha a hadbavonultak közül sokan ki is maradnának belőle, az év vége felé, amikor a jegyzék végleges lesz, ráadásul határideje eljön, még mindig lesz alkalom belevenni őket is. Sőt, ha a hadállagot még eután is tartana, a bevonultak választójogának megadásáról a kormány külön rendelettel fog intézkedni. Az, hogy valaki hadbavonulása miatt nem jelenhet meg a vizsgáztató bizottság előtt, természetesen nem ok arra, hogy választójogát elveszítse.

A háboru emberpusztítása számokban

Makó, jan. 13.

A londoni „Daily Mail” a következőket írja: Európa lakosságának a háború után való képe már most rendelkezésünkre áll számok alapján is rettenetes lesz. Huszonöt millió ember áll fegyverben, ebből kilenc millió elesett vagy nyomorék lett és amire a háború második éve elmúlt, Európának emberéletben való vesztesége el fogja érni a husz milliót. Ez a mérleg azonban csak a katonaság veszteségeiről szól, a polgári lakosságot is nagy veszteség éri, amelynek oka a legtöbb szükséges cikkkel való nélkülözés. A születési arányszámok mindentűt csökkentőben vannak. Angliában havonként 40.000 a születések száma és 50.000 a halálozásoké és Párisban, Londonban, valamint Bécsben ugyanaz a helyzet. A középkor egyetlen pestisjárványa sem végzett pusztítást.

A háború végén Európa „kis Európává” zsugorodik össze, mert a lakosság száma alig lesz na-

Házi áldás

minden háztartásban egy

légnyomásu mosógép.

Beszerezhető:

BULÁCSI JÁNOS
gépraktárában Makón

Eladó föld.

Joó Antalné az Igási-ut melletti második dűllőben Engedi Imre és Seifer Ferenc szomszédságában

és fél köblös jól trágyázott ugarföldem szabadkézből örökáron eladó. Értekezni lehet: Szikszay-u. 7. ujszám alatt.

ORVOSOK

igazolják, mint legértékesebb köhögés elleni szert a:

Milók használják

Köhögés

repedtség, nyálkásodás, hurut, száraz-hurut ellen és különösen megfázás ellen, mely mind mind harcossá teszi a szervezetet. 1000 arvat és más egyéb igazolja a biztos sikert ezen óvógyógyszer és kellemes orvorkétség. Száma: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér, hull csomagolásban 30 fillér.

Kapható minden gyógyszerboltban.

KIADÓ FÖLDEK

közel a városhoz gubona és hagyma termelésre Iritz Miksánál

Eladó föld.

A nagylaki-ut mentén, vasuti órház mellett, Borotvás-tanyával szemben lévő

9 és fél kat. hold

nagyon jó gabonatermő föld eladó.

Venni szándékozók értekezhetnek Makón, Hajnal-u. 4. sz.

H. Kovács János
megbízottal.

Eladó házhely

A Lonovics-sugarúton, az Erzsébet-szeretetházzal szemben lévő

550 négyzetööl sarokház telek eladó.

Egyéb felvilágosítással szolgál Hajnal-utca 4. szám alatt

H. Kovács János

POOR ENDRE

gyógyászattól kapható Makón

VILNA-CRÉM

gyorsan és biztosan ható ártalmatlan szer, szepid, mézföld, aró- és kávéfőzet és más-estételek háztartásának elengedhetetlenül szükséges.

Vilna hajpor, Vilna szappan és hajfűtő szer.

Ára: Vilna krém 1 korona, Vilna hajpor 1 korona, Vilna szappan 70 fill. Hajfűtő 1 korona pluszpostával 100 fill. Készítette: Makón, Igási-utca 10. szám alatt.

9 hold föld a Verebesben és Bánomban eladó. Értekezni lehet:

IRITZ MIKSÁNÁL.

Két egyforma nagyságú

ajtó, tokkal ellátva

megvételre kerestetik. Cím a kiadóhivatalban.

MAKÓI FÜGGETLEN UJSÁG

nyomdai műintézete Makón, Széchenyi-tér 2. szám.

A háború okozta anyagdrágaság dacára könyvnyomdánkban mindennemű nyomdai munkák a legpontosabban, tiszta, izléses kivitelben, jutányos áron készíttetnek.

Hirdetések jutányos áron felvétetnek a kiadóhivatalban

Nyomtatott Özv. Dr. Kiss Pálnénak a Makói „Független Ujság” villamoserőre berendezett gyorsajtóján, Makón.